

Wpływ kontaktów terapeutycznych na rodziców dzieci z autyzmem

Dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu mogą być osobami w których rozwój, samopoczucie i funkcjonowanie zaangażowanych jest więcej dorosłych specjalistów niż w przypadku ich neurotypowych rówieśników. Wynika to ze złożoności i różnorodności cech występujących w spektrum autyzmu, możliwych zaburzeń w każdej ze sfer rozwoju, niecodzienności w przebiegu procesów rozwoju i dojrzewania. W tym artykule skupimy się na relacji między rodzicem a terapeutą dziecka, poszukując odpowiedzi na pytanie jaki jest wpływ kontaktów terapeutycznych na rodziców dzieci z autyzmem. Spróbujemy zauważyć korzyści i szanse płynące z kontaktu terapeuta-rodzic.

Zapraszamy do lektury

Mirosław Wiśniewski
dyrektor NPP Effectis
oligofrenopedagog

Cel

Zadajmy sobie pytanie do czego potrzebna jest współpraca między wyżej wymienionymi osobami dorosłymi. Pierwsza myśl, najprostsze i najbardziej trafne skojarzenie: **DOBRO DZIECKA**. Nie powinno być zaskoczeniem to, że spójne działania ważnych dla dziecka dorosłych sprzyjają dziecięcemu poczuciu bezpieczeństwa. Spójność działań terapeutów i rodziców to jeden z najważniejszych elementów skutecznej terapii. Jest wiele czynników, które wpływają na to jak żyje, jak się rozwija i czuje dziecko. Na część z nich ani jako rodzice ani jako terapeuci nie mamy wpływu, a na część mamy. Znajdowanie stref na które możemy mieć wpływ, wspieranie dziecka i stwarzanie możliwości by korzystało

ze swojego potencjału - to powinno być celem współpracy terapeuty i rodzica dziecka z autyzmem. Między osobami dorosłymi powinien powstać sojusz, z którego każdy sojusznik może skorzystać przy okazji realizacji najważniejszego celu.

Źródła wiedzy

Nie ulega wątpliwości, że rodzice dzieci z autyzmem i osoby zajmujące się terapią ich dzieci powinny stanowić dla siebie nawzajem źródło wiedzy na temat dziecka i jego samopoczucia. Przekazywane wzajemnie informacje nie powinny ograniczać się do bieżących sytuacji dziecka w domu i placówce, zwłaszcza na początku drogi związanej z diagnozą spektrum autyzmu. W tych początkowych etapach terapeuta może odegrać większą rolę, mając świadomość, że dzięki wskazówkom doświadczonej osoby rodzic ma szansę lepiej zadbać nie tylko o dobro konkretnego dziecka ale i całej rodziny. Trzeba pamiętać, że nie każdy rodzic ma wiedzę dotyczącą organizacji wsparcia dzieci o różnorodnych potrzebach, to coś czego dopiero nauczy się w miarę potrzeb swojej rodziny.

Terapeuci wraz ze stażem pracy poznają kolejne dzieci ze spektrum autyzmu, ich rodziców i rodziny, zbierają kolejne historie i współuczestniczą w znajdowaniu sposobów na radzenie sobie w różnych sytuacjach. Są uczestnikami i świadkami procesu terapeutycznego, działań rodziców, terapeutów, specjalistów oraz lekarzy, skupionych wokół dziecka. Zbiór tych doświadczeń wykracza poza gabinet terapeutyczny i teoretyczną wiedzę psychologiczno-pedagogiczną. Terapeuta dziecka może być dla rodzica źródłem informacji praktycznych, pomóc w budowaniu sieci wspierającej rodzinę i dziecko, służyć kontaktem i inspirować do podjęcia działań, również tych wykraczających poza dziedzinę psychologii i edukacji.

Wyobraźmy sobie rodzinę, którą do diagnozy dziecka zachęciła osoba sprawująca opiekę nad grupą przedszkolną w placówce ogólnodostępnej. Rodzice udają się z dzieckiem do poradni, w której rozpoczyna się, a później trwa, proces diagnostyczny. W efekcie tego procesu rodzice otrzymują dokument z diagnozą zaburzeń ze spektrum autyzmu (autyzm dziecięcy, autyzm atypowy, zespół Aspergera), z opisem funkcjonowania dziecka, oraz zaleceniami do terapii. Wiemy, że dla wielu rodziców ten moment wiąże się z poczuciem zagubienia, zwłaszcza jeżeli do tej pory nie mieli okazji spotkać się z pojęciem autyzmu. Wtedy warto mieć do kogo zwrócić się o poradę. Znalezienie rzetelnych i aktualnych informacji na temat zaburzeń rozwoju w spektrum autyzmu bywa nie lada wyzwaniem, jeżeli sięgamy po wiedzę w sieci internetowej. W gąszczu wiadomości i mitów można się zagubić i zaufany, obeznany doradca pomoże rozwiązać wątpliwości. Rodzic może liczyć na wskazanie kierunku i kolejnych kroków po otrzymaniu diagnozy, pomóc zaplanować "co dalej" z dzieckiem.

Świadomy swojej roli terapeuta zadba też o możliwie najlepszy komfort emocjonalny rodzica, dostosuje swoje słowa i postawę do aktualnych przeżyć matki i ojca, wiedząc, że mogą mierzyć się z żałobą po stracie “zdrowego dziecka” (wizji wspólnego życia z dzieckiem o typowym rozwoju). W razie potrzeby podpowie rodzicom gdzie mogą zwrócić się po pomoc psychologiczną. We wczesnym wspomaganium rozwoju dziecka liczy się czas, im wcześniej rozpoczniemy terapię tym większe są szanse na jak najlepsze samopoczucie i komfort dziecka w dalszych etapach rozwoju i dorosłości. Szukanie adekwatnych metod, rozwiązań i możliwości zajmuje dużo czasu, a chociaż terapeuta nie wykona całej tej pracy za rodzica, to może w części pomóc z szybkim podjęciem potrzebnych działań diagnostycznych i terapeutycznych.

W trakcie swojej pracy miałam okazję rozmawiać o poczuciu zagubienia i początkowych poszukiwaniach informacji i pomocy z kilkoma członkiniami grupy wsparcia dla mam dzieci z niepełnosprawnością. Każda z nich samodzielnie lub z pomocą doświadczonej osoby radziła sobie po otrzymaniu diagnozy dziecka. Jedna z nich powiedziała mi *“na początku ciężko się odnaleźć w systemie, zrozumieć terminologię, nie wiesz za co się wziąć i od czego zacząć. Teraz, po kilku latach jesteśmy już biegle w organizowaniu wsparcia dla naszych dzieci, mamy sprawdzone miejsca, kontakty. Różne spotkania i wizyty wpisane w harmonogram, wszystkie terapie trzeba skoordynować z życiem rodzinnym, oj mamy spore doświadczenie menadżerskie”*.

I tutaj pojawia się kolejna szansa do wykorzystania. Niektórzy rodzice, po długim czasie zmagania z diagnozą dziecka zyskują rozeznanie w różnych metodach pracy terapeutycznej, znają specjalistów, korzystali z wielu konsultacji, obserwują jakie działania przynoszą pożądane efekty i niewątpliwie najlepiej znają swoje dziecko. Trzeba z uważnością ich wysłuchać i docenić trud włożony w zdobywanie tej wiedzy, uwzględnić rodzicielskie informacje i spojrzenie na dziecko. Jest to szczególnie ważne dla indywidualizacji oddziaływań terapeutycznych. Część potrzebnych terapeutycie informacji jest niemożliwa do pozyskania w godzinach zajęć, w klimacie gabinetu czy przedszkolnej sali. Tylko rodzice będą w stanie opowiedzieć o takich sprawach jak codzienna rutyna snu i jedzenia (lub jej brak), dieta i zwyczaje żywieniowe, relacje dziecka z pozostałymi członkami rodziny czy rozwój dziecka we wcześniejszych etapach życia. Nie bez znaczenia będą też informacje o funkcjonowaniu rodzeństwa i samych rodziców, genetyczne uwarunkowania niejednokrotnie pełnią rolę wskazówek w diagnozie. Na początku diagnozowania i terapii dzieci z autyzmem nie możemy ograniczać naszego myślenia o możliwościach i trudnościach dziecka do aspektów psychologicznych i pedagogicznych. Rozważając jakość funkcjonowania małego człowieka ze

spektrum autyzmu koncentrujemy się na rozwoju poznawczym, społecznym i komunikacyjnym, stymulacji i usprawnianiu działania systemu nerwowego, tymczasem u dzieci z ASD (Autism Spectrum Disorder - zaburzenia ze spektrum autyzmu), mogą się pojawić właściwie każde inne zaburzenia występujące u wszystkich dzieci. Niektóre zaburzenia zdrowotne występują statystycznie częściej właśnie przy spektrum autyzmu. W takich okolicznościach potrzebna będzie konsultacja lekarska w celu stwierdzenia lub wykluczenia chorób i zaburzeń współwystępujących, ponieważ to one mogą przyczyniać się do dziecięcych stanów napięcia, bólu, czy innych trudności prowadzących do niepokoju, drażliwości i agresji lub apatii. Jeżeli dziecko mierzy się z dodatkowymi dolegliwościami, zadaniem rodziców jest pozyskać informacje dotyczące zdrowia dziecka i zalecenia od lekarzy, a następnie wdrożyć je w życie. Przede wszystkim niezbędny jest kontakt z lekarzem pediatrą, który w razie potrzeby skieruje dziecko na dalszą diagnostykę, wskaże innych specjalistów, którzy mogą pomóc.

Przykładem mogą być:

- Psychiatra - Według zespołu specjalistów NPP Effectis każde dziecko, które otrzymało diagnozę ASD powinno być objęte opieką psychiatryczną. Prowadzący lekarz psychiatra może wtedy czuwać nad rozwojem dziecka, zlecać w razie potrzeby kontakt z innymi specjalistami, wspierać dziecko farmakologicznie oraz stawiać trafne diagnozy. Dzięki regularnym wizytom lekarz ma dostatecznie dużą wiedzę na temat dziecka by być dla rodziców istotnym wsparciem. Koniecznością jest doraźna wizyta u psychiatry przy zaburzeniach snu takich jak bezsenność, nagłe wybudzenie się dziecka z towarzyszącym temu płaczem lub krzykiem, wczesne budzenie poranne, senność podczas dnia. Lekarz psychiatra pomoże w przypadku występowania stanów lękowych, przy zespole nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi, kłopotach ze zdrowiem psychicznym.
- Neurolog - Ze względu na występujące częściej niż w neurotypowej grupie zaburzenia padaczkowe u dzieci z ASD warto objąć dziecko stałą opieką lekarza neurologa. W szczególności konieczna jest wizyta, gdy widzimy nagłą zmianę w funkcjonowaniu dziecka: zmiany nastroju, tiki, niepokojące ruchy w zakresie gałek ocznych, nasilone stymulacje itd.
- Genetyk - Ze względu na to, że wciąż nie znamy jednej, konkretnej przyczyny występowania zaburzeń ze spektrum autyzmu u dzieci, na początku procesu

diagnostycznego zawsze warto wykluczyć podłoże genetyczne czy inne współwystępujące zaburzenia. Dzięki temu podjęte później działania terapeutyczne będą bardziej skuteczne - ponieważ opierać się będą na rzetelnej diagnozie.

- Laryngolog - Często pierwszym objawem, który niepokoi rodziców dzieci z ASD jest zaburzenie rozwoju mowy / brak rozwoju mowy u dziecka. Dlatego też tak ważne jest przeprowadzenie badania laryngologicznego (przerost migdałków, ocena budowy wędzidełka podjęzykowego, choroby gardła, uszu, nosa czy krtani, badanie przetwarzania słuchowego – ABR).
- Gastrolog - u dzieci z autyzmem często współwystępują zaburzenia żołądkowo-jelitowe, bóle brzucha, zaburzenia funkcjonowania przewodu pokarmowego takie jak refluks żołądkowo-jelitowy, zaparcia, biegunki. U części dzieci występują alergie na niektóre pokarmy lub nieprawidłowy metabolizm niektórych składników pokarmowych, nietolerancja czy nadwrażliwość pokarmowa.
- Okulista, Optometrysta - Są to specjaliści, u których wizyta jest niezbędna gdy tylko rozwój dziecka w zakresie analizy i syntezy wzrokowej (dopasowywanie obrazków, rozpoznawanie obrazków, wskazywanie palcem itd.) zaczyna niepokoić terapeutę albo rodzica. W przypadku wad wzroku niezbędne może być dostosowanie pomocy wizualnych pod dziecko.
- Inni specjaliści - W przypadku dzieci z ASD często mamy do czynienia z dziećmi z zaburzonym rozwojem mowy, z dziećmi, które nie komunikują otoczeniu swoich potrzeb, dziećmi które nie potrafią prosić o pomoc. Z tego względu zarówno rodzic jak i terapeuta prowadzący powinien być niezwykle wyczulony na aspekty fizjologiczne, które mogą wpływać na funkcjonowanie dziecka. Zanim wdrożone zostaną oddziaływania terapeutyczne dotyczące np. trudnych zachowań, nadmiernych stymulacji itd. - **Zawsze trzeba wykluczyć ich biologiczne podłoże.**

Wiemy już, jak ważnym zadaniem rodziców jest zbieranie i łączenie wiedzy z różnych źródeł. Analizowanie tych informacji, wraz z obserwacją i diagnozą psychologiczno-pedagogiczną dziecka służy terapii jako solidna podstawa do opracowania adekwatnego

programu terapeutycznego i ewaluacji oddziaływań terapeutycznych. Im więcej wiemy, tym łatwiej nam zrozumieć małego człowieka, zwłaszcza kiedy obserwujemy, że jest mu ciężko i zmagają się z czymś trudnym. Dzięki tej wiedzy możemy stwarzać okazje do rozwijania potencjału i odnoszenia sukcesów.

Skoro wiemy już, że terapeuta i rodzic mogą dla siebie nawzajem stanowić źródło wiedzy o dziecku, możemy rozpatrywać kolejne korzyści płynące z kontaktu tych osób. Terapeuta, korzystając ze swojej fachowej wiedzy, jest w stanie wesprzeć rodziców w lepszym rozumieniu dziecka i jego zachowań, a także uczyć w sposób bezpośredni na temat rozwoju i wychowania dziecka z ASD. Mowa tutaj o działaniach skierowanych wprost i z myślą o rodzicach, takich jak spotkania tematyczne i szkolenia. W Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym Effectis mieliśmy przyjemność zorganizować całodniowe szkolenie dla rodziców naszych przedszkolaków. Pierwsza, teoretyczna część szkolenia poświęcona była podstawowym wiadomościom na temat autyzmu. W drugiej części odbył się warsztat z ćwiczeniami praktycznymi "praca terapeuty-cienia", w trakcie którego rodzice mieli okazję pracować w parach i odegrać rolę przedszkolaków ze spektrum autyzmu (z użyciem gadżetów utrudniających widzenie czy sprawność manualną takich jak zamalowane gogle czy rękawice kuchenne) oraz terapeutów-cieni, wspierając drugą osobę w wykonywaniu typowych przedszkolnych zadań. Warsztat został omówiony i podsumowany przez osoby prowadzące (specjalistów). Uczestniczący w spotkaniu rodzice zyskali rzetelną i aktualną wiedzę, mieli okazję ćwiczyć umiejętność wspierania dziecka w wykonywaniu zadań i skonsultować się z terapeutami, którzy znają ich dzieci. Poza warstwą merytoryczną szkolenia, była to okazja do spotkania, wymiany doświadczeń rodzicielskich i budowania silniejszych relacji i porozumienia między wszystkimi zaangażowanymi osobami. Jako zespół terapeutyczny zaobserwowaliśmy, że faktycznie niektóre relacje rodzic-terapeuta między uczestnikami spotkania stały się bardziej efektywne w późniejszej współpracy. Rodzice mają większą śmiałość i chęć do konsultacji z kadrą placówki, kiedy zachodzi taka potrzeba. W naszej ocenie wzrosło również wzajemne zaufanie. Taką praktykę zamierzamy kontynuować ze świadomością, że docelowo wpłynie ona na lepszą jakość funkcjonowania rodzin i dzieci.

Formy kontaktu

W rozwiniętej technologicznie rzeczywistości mamy do dyspozycji szereg kanałów komunikacyjnych z których mogą korzystać rodzice i pracownicy przedszkoli. Rozbudowanym systemem, który ma zapewnić jak najwięcej funkcji organizacyjnych

i komunikacyjnych są platformy internetowe, na których, po zalogowaniu, rodzic ma dostęp do wszelkich informacji dotyczących funkcjonowania placówki, skrzynki do wymiany wiadomości z określonymi pracownikami, aktualnych ogłoszeń czy udostępnianych zdjęć a nawet płatności. Niekiedy poza wersją na komputer portal przybiera formę aplikacji na smartfona. Takie narzędzie pozwala na szybkie i techniczne załatwianie spraw, zwłaszcza organizacyjnych. Brakuje w nim jednak kluczowego dla kontaktu terapeutycznego elementu, relacji międzyludzkiej.

Nie możemy rozpatrywać wpływu kontaktu terapeutycznego na rodziców dzieci z autyzmem bez podkreślenia wartości relacji. Do zbudowania jej potrzebny jest czas i zaangażowanie zarówno terapeuty jak i rodziców, a forma kontaktu która pozwala na najpełniejsze zaangażowanie to klasyczne spotkanie z rozmową. Tylko przy kontakcie na żywo mamy szansę wyrazić nie tylko treść naszych komunikatów ale też przekazać je postawą, gestami i całą warstwą niewerbalnej komunikacji, co może być dla rozmówcy bardziej czytelne. Spotkanie niewątpliwie jest niezbędne na początku współpracy terapeuty, rodzica i dziecka. Jest to forma która najlepiej sprawdzi się w sytuacji niepokoju czy wątpliwości którejkolwiek ze współpracujących osób. Na takie spotkanie warto się przygotować, żeby jak najlepiej wykorzystać okazję do rozmowy, można np. zapisać na kartce nurtujące pytania, które chce się zadać czy kluczowe do przekazania informacji. Wartościowe okazuje się prowadzenie notatek, szczególnie jeśli spotkanie ma zakończyć się ustaleniami, niektórzy preferują notowanie w trakcie całego spotkania, inni zapisanie najważniejszych punktów na koniec, w ramach podsumowania. Dzięki notatce unikniemy sytuacji w której każdy z rozmówców inaczej zapamięta wynik rozmów, będziemy mogli przypomnieć sobie do czego doszliśmy razem i ocenić skuteczność wdrożonych pomysłów z perspektywy czasu. Spotkanie z rozmową niesie ze sobą wiele zalet, jednak ta wartościowa forma kontaktu nie powinna być zbyt częsta, z uwagi na to, że zajmuje dużo czasu. W praktyce niektórych terapeutów czas spotkań z rodzicem odbywa się w ramach czasu zajęć terapeutycznych dziecka, inną praktyką są osobne jednostki czasowe na każdą z tych spraw. Doskonałym uzupełnieniem relacji rozpoczętej spotkaniem będzie bieżąca wymiana informacji o samopoczuciu, sukcesach i trudnościach dziecka, wymiana spostrzeżeń i pomysłów. Niezwłocznie należy wymieniać informacje dotyczące zdrowia dziecka w przypadku objawów choroby, urazów, niepokojących zachowań czy spadku nastroju. Do szybkich form kontaktu należą krótkie rozmowy telefoniczne, chwila rozmowy przy okazji przyprowadzenia lub odebrania dziecka z placówki czy gabinetu, a także wiadomości sms. Mamy też możliwość wymiany wiadomości e-mail czy wpisów do zeszytu

przeznaczonego do komunikacji między osobą prowadzącą zajęcia a rodzicami (na wzór szkolnego dzienniczka).

Niezależnie od tego jaki kanał komunikowania się wybieramy, kontakt pomiędzy terapeutą a rodzicami dziecka z autyzmem koniecznie musi być:

- Bieżący, dotyczący tego co aktualnie dzieje się w życiu dziecka. Sukcesy należy zauważać i celebrować jak najszybciej, żeby miały walor wzmacniający i energetyzujący. W przypadku trudności nie warto czekać ani zakładać, że “jakoś to będzie”, bo niewielki kłopot odwlekany w czasie narasta i nabiera ciężaru emocjonalnego. Nie zwlekajmy ani z wiadomościami trudnymi ani radosnymi, dla dzieci w wieku przedszkolnym liczy się chwila obecna, różnica dnia czy tygodnia może być zbyt abstrakcyjna.
- Zrozumiały, bo nie dogadamy się, jeżeli nie rozumiemy słów, terminów i zwrotów używanych przez rozmówcę. Rozmawiając o terapii dzieci z autyzmem będziemy poruszać tematy związane z funkcjonowaniem ciała, układu nerwowego, procesami uczenia się i zachowania. Zadaniem terapeuty jest zadbać aby fachową wiedzę przekazać językiem zrozumiałym dla danej osoby, w sposób jak najbardziej klarowny. Zadaniem rodzica dopytywać jeśli tylko coś okaże się niezrozumiałe lub wzbudzi wątpliwość. Nie ma tutaj miejsca na ocenianie znajomości terminologii, bo wspólnym celem jest skuteczne porozumiewanie się z myślą o dziecku.
- Śmiały, bezpośredni i szczery! Odrzucamy niezręczność, odkładamy na bok obawę przed tym co wydaje się tabu. Nie liczymy na to, że rozmówca zrozumie przekaz między wierszami czy odczyta sugestię. Opieramy się o przykłady i fakty, parafrazujemy, dopytujemy.

Wyzwania

Mówi się, że komunikacja interpersonalna jest sztuką, której człowiek uczy się przez całe życie. Czasem, nawet pomimo dobrej woli rozmówców, pojawiają się bariery w komunikacji, które utrudniają skuteczne porozumiewanie się i pozytywny wpływ kontaktu terapeutycznego.

Takimi trudnościami może być niechęć do danej osoby, unikanie lub przekładanie rozmowy “na później”. Niewystarczający okaże się kontakt ograniczony tylko do sytuacji wyjątkowych. Innymi barierami będzie brak ustalonego kanału komunikacyjnego (np. kiedy wysłane maile i smsy nie zostaną odczytane) czy przekazywanie informacji przez osoby trzecie. Zdarza się, że podejmujemy temat z osobami które akurat spotkamy w naturalnej

sytuacji, natomiast nie będzie to osoba bezpośrednio zaangażowana w sprawę dziecka. Dzieje się tak kiedy jako rodzice podejmujemy rozmowę z innym specjalistą czy pracownikiem placówki, a jako terapeuci rozmawiając z opiekunką lub dziadkami, którzy odbierają dziecko po zajęciach a nie są prawnymi opiekunami i nie sprawują stałej opieki nad dzieckiem. Oczywiście wskazana jest wymiana wiadomości o przebiegu dnia, nastroju czy przygodach dziecka. Jeśli jednak chcemy omówić szerzej przebieg terapii, niepokojące zachowania, współpracę, to należy skontaktować się z pożądaną osobą i umówić na spotkanie. W praktyce Niepublicznego Punktu Terapeutycznego "Effectis" spotkania na żywo w których uczestniczą rodzice i terapeuta prowadzący dziecko odbywają się co najmniej trzykrotnie w ciągu roku i poświęcone są przekazaniu i omówieniu programów terapeutycznych oraz ich ewaluacji. Dodatkowo rodzice mają możliwość umówienia się w dogodnym dla obu stron terminie w razie potrzeby dodatkowej konsultacji, rozmowy. Poza tym rodzice otrzymują codzienną, krótką informację o przebiegu dnia i samopoczuciu dziecka w placówce, w chwili odbioru, kiedy syn czy córka przebywa jeszcze w sali z rówieśnikami.

To, że kontakt terapeutyczny niesie ze sobą wiele zalet nie oznacza jednak, że zawsze będzie łatwy. Wszystkie doznania, zarówno te nacechowane negatywnie jak i pozytywnie kosztują nas energię, a powiedzieliśmy już sobie na samym początku, jak wiele osób i kontaktów zbiera się wokół dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Ważne, by tej energii starczyło nam na najważniejszą relację, z samym dzieckiem. To co zarówno rodzicom jak i terapeutom pomoże w codziennych działaniach to wzajemny szacunek i wiara w to, że każdy zmierza do wspólnego celu, świadomość, że wspólnie można osiągnąć więcej. Pamiętajmy, że gdy mamy jakieś wątpliwości dotyczące relacji z terapeutą dziecka zawsze warto wnieść ten temat w rozmowę podczas spotkania. Czasem rodzic może potrzebować innej formy przekazywania informacji, więcej wsparcia albo wiedzy. Nie bójmy się o to poprosić.

Podsumowując, można stwierdzić, że kontakt terapeutyczny ma zarówno bezpośredni jak i pośredni ma istotny wpływ na rodziców dzieci z autyzmem. Powodzenie terapii i owocna współpraca rodzic-terapeuta przekłada się wprost na jakość życia dziecka, pośrednio na jakość życia całej rodziny i samych rodziców. Zauważanie i podkreślanie wpływu podejmowanych działań i sukcesów wzmacnia wiarę rodziców w siły własne i dziecka. Pomaga dostrzec efekty pracy wkładanej w rozwój i wychowanie dziecka, co może przeciwdziałać wypaleniu rodzicielskiemu. Pracując z dzieckiem terapeuta ma szansę poniekąd wzmocnić rodzica, wskazać sposoby działania, pomóc dostrzec potencjał ale też uczciwie dzielić się swoimi spostrzeżeniami.

Zofia Domańska
pedagog specjalny
Effectis - Niepubliczny Punkt Przedszkolny
dla dzieci z autyzmem
www.effectis.edu.pl
+48 505 868 502

lokalizacje:
* Warszawa, Ursynów
ul. Pod Lipą 1, lok. U-02

* Warszawa, Mokotów
ul. Modzelewskiego 8, lok U-01

NPP Effectis – placówka powstała z inicjatywy doświadczonych i dobrze zorientowanych w temacie zaburzeń ze spektrum autyzmu rodziców, którzy zmagają się z autyzmem swojego dziecka na co dzień. W połączeniu sił z kadrą wykwalifikowanych terapeutów oraz specjalistów, powstało wyjątkowe miejsce, niosące pomoc dzieciom z ASD i ich rodzinom